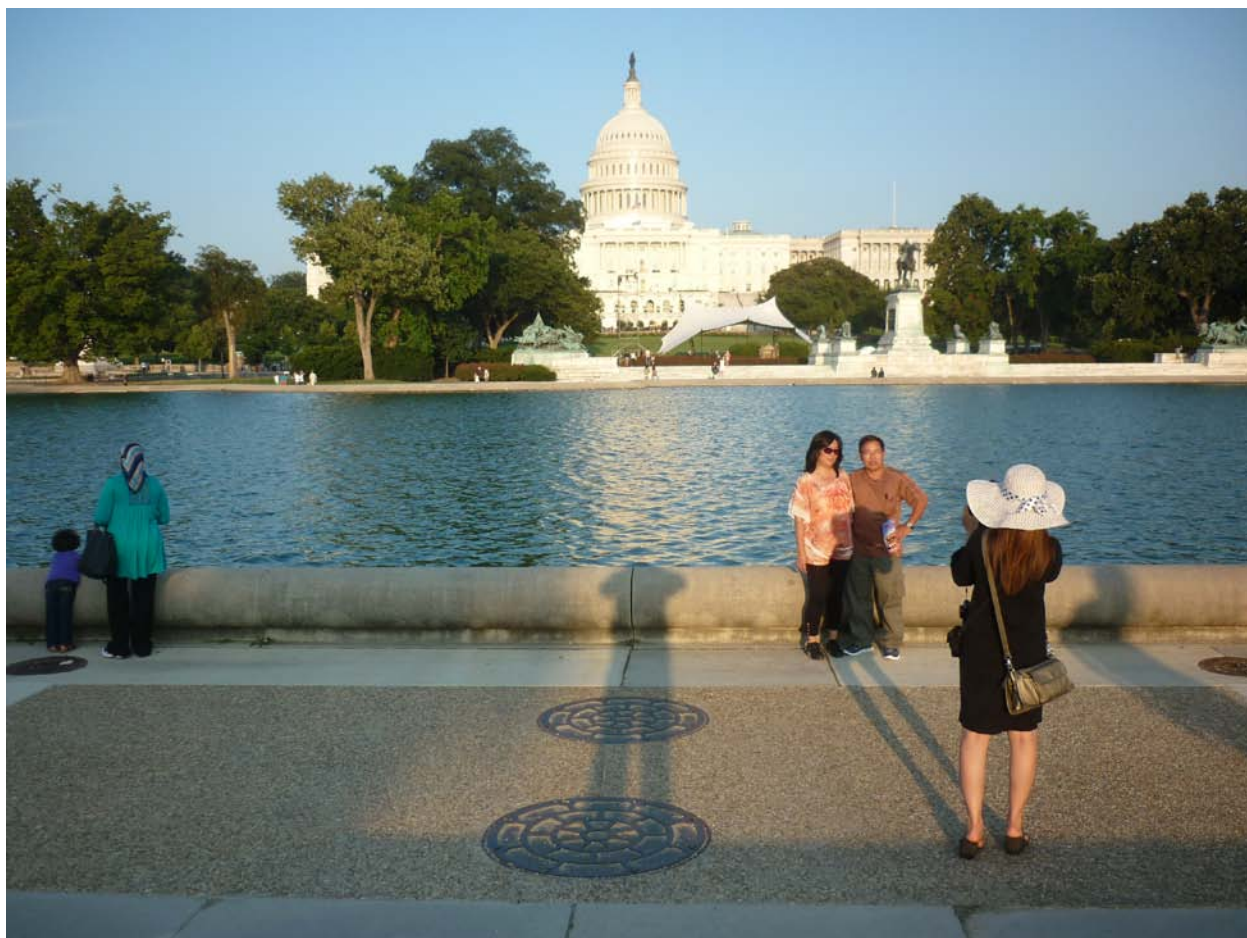

AMERICKÁ ANABÁZE

CESTA DO NEW YORKU, WASHINGTONU A KOL NICH SE ROZKLÁDAJÍCÍCH KONČIN
VYKONANÁ SPOLU S PŘÁTELI ZE SDRUŽENÍ ALDEBARAN
OD 21. SRPNA DO 7. ZÁŘÍ V ROCE 2013

zapsal Ivan Havlíček

21. srpen 2013, středa

Minulost se změní v přítomnost ve středu. Letiště Ruzyň a slunná obloha nad oblaky v Airbusu 316 do Nice. Moře a Alpy. Odlet z Francie nad kultivovanou krajinou. Z výšky 11 kilometrů jen grafické listy rozložené pod modrým bezoblačným nebem. Řeky, silnice a hranice. Hradby stromů a nebo jen rozlišení barev. Pobřeží a vše dál už jen skryto bílou tmou všude kolem. Pak šest hodin Martin Heidegger a jeho Věk obrazu světa. Dnes jsem viděl svět bez obrazu. M. H. psal svoji zkušenost, která se v mém dnešku s ničím nepotkává. Pak dole pod okny letadla voda. Tmavá a plná drobných bílých zrněk ledu. Nadlétáme Kanadu. Souvislá oblaka nad pevninou, mnoho ostrovů a mezi nimi temné modré ledové mokro. Jen lesy. Linie cest světlých dlouhých přes malé kousky lesnatého sucha. Po hodině i okraje ostrovů žlutooranžové, jako pláže, a ledové kousky v moři řídnu. M. H. dopsal a já dočetl. Poznámka 8 o Descartesovi a helénském světě. Možná v tomto výklad nabízí uvěřitelný příběh, ale kdovíjak to je doopravdy.

Vlet nad Ameriku. Domky s bazény na nerozpoznatelných šupinkách krajiny. Pak vše přiblížením roste. Slunce ve všech bazénech najednou. Vodojemy a hřbitov, golfová hřiště a nízký průlet nad dálnicí. Domky jako přes kopírák. Vstup do Ameriky přes obrovitou nádražní halu s omalovánkami z keramiky v horní půli hrany, přes kterou nás možná nechají vstoupit do města. Smíme dovnitř a pak dál do neznámé země. Je kolem půlnoci našeho času a tady na hodinách slunce ještě dlouho na obloze bude. Zíváme ve slunném odpoledni.

Okružní jízda po letišti, Saarinenův betonový orel se krčí mezi skloocelovými bednami a krabicemi. Kupujeme karty na týdenní pobyt v metru a vstupujeme do New Yorku. Vagon s místními je radostnou změnou oproti celému dni v ocelové rouře vyložené plastem a lidmi, kteří se nemuseli chtít nikdy potkat. Stále mám před sebou kmitající křídlo, díky kterému polovina té roury přeletěla Atlantik. Po hodině jízdy pod zemí vystupujeme v podvečer na 145. ulici a na schodech před hostlem čeká brýlatá děžurná.

V našem čase je už po druhé ráno. Bláznivé rozhodnutí jet se podívat na Times Square. Ke třetí hodině vystupujeme mezi svítící vysoké domy a obrovité množství všeho. Lidé v proudech pestrobarevných se prolínají všemi směry a skrze okolní fasády i ve více vrstvách. Blikající svět a portrétovní malíři a policisté, s nimiž se fotí turisté, a vůně a teplý vzduch a auta a rozkopaná ulice. Filmoví maskoti a všude všeho mnohem víc, než se sem vejde. U nás je kolem páté ráno a tady před půlnocí. Jedeme zpět a pokoušíme se srovnat s časovým posunem a usnout.

22. srpen, čtvrtek

Vstáváme na mnohokrát a snídaně s mufiny a vejci a děžurnou, která rozděljuje komu čeho a kolik. Pak déšť a cesta až na jih Manhattanu. Mnozí odplouvají na ostrov za Svobodou, která tam má sochu. Jdeme v ustávajícím dešti a počínajících pochybnostech o mém pobývání zde. Nové budovy v místě vybombardovaných dvojčat. Sklo a ocel vyhnány do výše. Na zemi uniformovaní strážci, dělníci a policisté. Ohrazené staveniště, kol něhož provizorními cestami a tunelomosty procházejí lidé. Slunce mezi sklem z mnoha vysokých stran. Chůze mezi

vysokými domy při úvaze o spotřebování místa k parku kol radnice. Veverky. Čínská část New Yorku – ulice s jídelnami, masážemi, furnitúriami a ničím moc jiným. Mnoho obličejů v mnoha ulicích. Identita se rozpouští v nově čerstvě se spustivším dešti. Chůze cizím městem do nikam.

Jídlo snad u Číňanů – marinované kosti a syrové dršťky, které před chvílí snad mohly být něčím jiným. Pár syrových krevet a smažená rybka bez hlavy s rýží mírně mění můj názor na skvělou čínskou kuchyni vypěstovanou v Číně. Znovu déšť. Voda na deštník shora. Chůze v dešti a cesta k metru. Opět otázky a neutuchající nepotřebnost odpovědí. Poprvé pochybnost o smysluplnosti vztahu mezi otázkou a odpovědí.

Metro a přání strávit v něm celou dobu, po kterou zde budeme. Neustále se mění děj, osoby a obsazení. Ale ne lidé. Mnoho lidí, kteří shora vstoupí do světa, ve kterém je mohu vidět a domýšlet si jejich příběhy. Velmi jednoduchá, možná i slaboduchá konstrukce. Na velmi krátkou dobu jízdy v metru vnímám obrazy lidí, kteří vstupují a vystupují z vagónu. Vše ostatní je moje interpretace. Černí lidé, hnědí lidé, všelijak potapetovaní lidé, obličejové účastné sebou samým, často v uších drátěné spojení s krabičkou v ruce. Metro mne fascinuje možností vypreparovat ze světa nahoře jen tolik, kolik lze přehlédnout jedním pohledem. Redukce na zvládnutelné a zapamatovatelné. Nahoře, ve světě vysokých domů, to nefunguje.

Jedeme do Hayden Planetaria. Budova u parku s velkou bílou koulí, v níž je skryt celý vesmír. Příběh hvězd v uspávající temnotě. Pak vedle v muzeu na kost oloupaní dinosaurů a lidí, kteří před nimi fotografují své děti. Pravěké kostry, čelisti, krunýře a draci zavěšení pod stropem. Všechny ty potvory se zubí do digitálních záznamníků jako pozadí vzpomínkových snímků na šťastné odpoledne. Vše je nutno, protože to lze, vyfotit. Po hodině ve zvěřinci nehybných živých obrazů to vzdáváme. Akvária plná plastických maroldovin nás zahlcují dokonalostí a přesycující mnohostí. Nutno pryč.

V parku před barákem přestalo pršet. Kreslím na lavičce. Strom a na Petrovo přání doplňuji jezdce na koni před vstupem do muzea v mezivětví. Metrem z parku na jih. Stanice plná vymozáikované zvěřiny z jejíž společnosti jsme právě unikli. Mozaiková zvířátka jsou skutečnější, než představit si lze. Metrem modrou dráhou za moře na stanici High. Výstup po schodišti do zapadajícího slunce nad Manhattanem v protiproudu Brooklynského mostu.

Chodci, běžci, cyklisté, fotodigituristé. Souběžně tam a zpět dva proudy tekoucích aut na obě strany. Na dvou kamenných trojvěžích vše nad vodou zavěšeno v ocelové vláknité síti. Smysl mostu spočívá v oboustranném proudu. Slunce zvolna mizí na obzoru za mrakodrapy. Rychlí cyklisté se jediným nebezpečenstvím zde zdají býti. Vedle skrze lanoví Manhattanský most. Chůze v proudu. Mnohokrát se míváme, rozdělujeme, znovu setkáváme, jsme unášeni. Procházka na mostě. Část mostového lanoví obalena plachtami. Za plachtami vůně nového nátěru.

Slunce zapadlo za mrakodrapy a v soumraku z lavičky kreslím plechověskleněnou věž s pokroucenou fasádou. Obloha temní, okna ve věži se rozsvěcují do odlesků zapadajícího slunce. Osamoceni hledáme modré metro a zpět do Harlemu. Zahrádka u radnice s mramorovo-zlatými sochami plyšových medvídků z Marsu. Piráti přistáli. Opět leporelový svět mlčenlivého metra a na 147. ulici Turek, které mne natáhne při koupi piva. Večer v hovoru o kreslení a psaní.

23. srpen, pátek

Ráno nákup večerí pro budoucnost. Snídaně a rozmyšlení kam dnes. Nakonec 16 lidí na letadlovou loď rozhodnuto jíti jest. Opět metro.

Letadlová loď je loď pro letadla a raketoplán Enterprise, který byl vlastně také jen letadlem. Muzeum letecké a námořní techniky, které válčilo ve druhé světové válce a také ve Vietnamu. Intrepid značí odvážný a nebojácný a loď tohoto jména je již čtvrtou v historické řadě amerického námořního válečnictví. V porovnání s mrakodrapy kolem je Intrepid jen parkovištěm pro historii. Letadla, vrtulníky a automaty na studenou Colu vkusně orkášlují leteckou palubu. Ve věži s přehrášlí technických krámů jsou průchozí kapitánský můstek a postýlky vojenské elity. Uniformovaný důchodce vysvětluje malému chlapci, že vše je zde již odpojeno a nic nefunguje. Asi je též součástí expozice. Mosazné telefony a kola a páky a námořní mapy. Půlka paluby je pod stanem, v němž je ustájen raketoplán.

Srovnání hrušky a ocelové tyče je pojmenováním sousedství Sojuzu pro tři kosmonauty a Enterprise. Stan s výstavními panely a oranžovokošilatými kustódy jen zvětšuje kosmické létadlo. Skutečná jsou jen kola vystrčená z velrybího břicha. Sputnik a Gagarin jsou zmíněni jen z nezaměnitelné povinnosti. Vše ostatní je americká zásluha. Jen tak dál. V podpalubí vystavka minulosti letadlové lodi a pod ní další ještě skutečnější minulost s hamburgerárou na konci. Ocelové podpalubí s kotevními řetězy. Dvě kotvy, každá přes 13 tun vážící na ocelových kloubech. Děla a na jeřábovém háku kabina Mercury. Pak venku na molu Concorde. Pryč ze světa bojové a letecké techniky přes Krále Burgerů do města.

Vláda nás namířil k nějaké visuté dráze pod nádražím na 30. ulici. Našli jsme to! Něco naprosto neočekávaného. Na ocelových sloupech visunutá kolejová dráha propojující nádraží na 30. ulici s jatkami na ulici 13. Park ve druhém až třetím patře nad ulicemi plnými aut a provozu města. Chodník mezi stromy a květinami, trávou a vonícími rozkvetlými keři. Vytvořit v tomto městě něco takového je nápad za milion. Jedno v jaké měně.

Pocit: příjemno jít a s lidmi se potkávat. Bezstarostnost, teplo a pouze minulá chůze přerostlá v únavu nohou vyrovnanost kalí. Svět, jaký bych chtěl žít. Vše lze v jednoduchost chodníku a travin a keřů a břízek proměnit. Město kolem je ve filmový pás proměněno. Z High Line je vše okolo podívaná. Sochy a zvuky a obrazy v prostoru linii zahrady doplňují.

Technika: ocelová kolejová dráha byla několik desetiletí ostudou města. A někoho napadlo jak to vše vyléčit. Nosná konstrukce z oceli a občas koleje ponechány a do zbytku nastěhovat izolace a zeminu a betonové pražce, po nichž lze chodit a nová zábradlí a schodiště propojující to vše se světem dole.

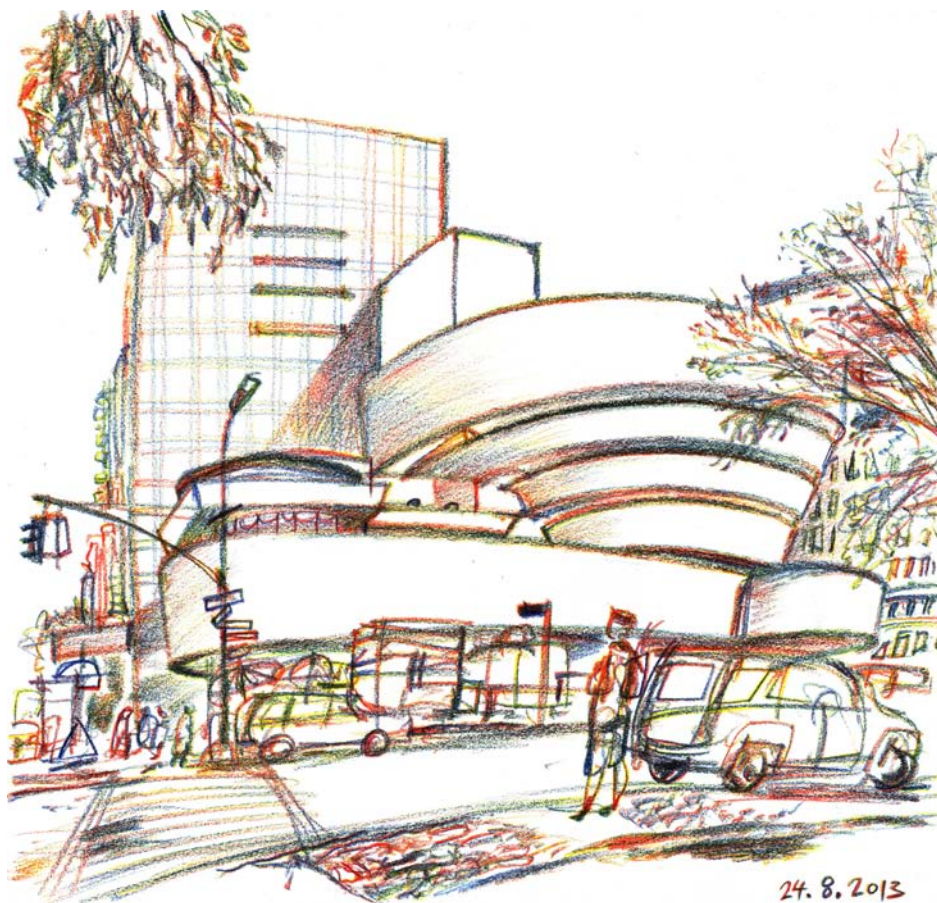
Výsledek: nalezení způsobu, kterak něco dožitého využít a současníkům zlepšit život ve městě. Proměna nemusí být nutně vždy jen v chrobáka, který si se sebou pak neví rady. Tohle je něco neobvyklého v měřítku průmyslových rekonverzí, které znám. Nový chodící park město okamžitě přijalo a vstřebalo a lidé tudy chodí a žijí zde. Odbočka do hotelu Chelsea, který vystěhován a vybydlen čeká na stavební rekonstrukci. Koblihárna.

Chůze z konce High Line na Empire State Building. Z 13. na 35. ulici po 5. Avenui za soumraku. Knihkupectví s architektonickou literaturou ve dvou skříních a celým patrem věnovaným medicíně. Empire State je přístupný po uložení svých nožů v igelitáku u hlavního prohlížeče. Smíme nahoru. Město kolem se rozsvěcuje a na západě Venuše. Temně modré nebe s červánky. Všichni zde fotí všechno digitechnikou. Noc a dole jen zářící město s temným obzorem. Letadla a ztráta měřítka. Později pak hovor o možnostech kdy a jak vše pojmenovat. S postupující nocí přibývá letadel svítících na nebi a zapadající Venuše.

24. srpen, sobota

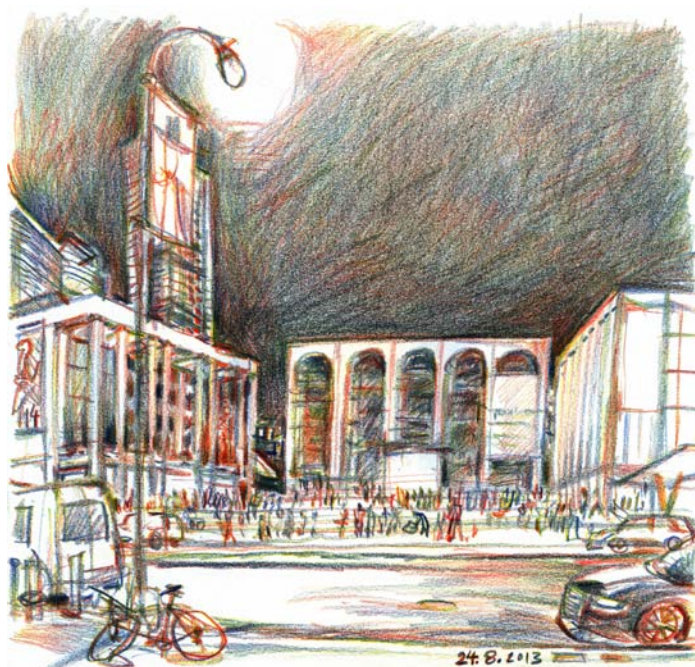
Odcházíme pozdě. Únava se z večera kradmo stěhuje k ránu. Metrem na 96. ulici a Centrální park. Dnes na celý den. Je čistá obloha, modro jako v kelímku s barvou. Stromy, běžci, chodící lidé a voda. Jezero – rezervoár Jackie Onassisové. Voda s kačenkami a kormorány a želvami za plotem. Kol plota běžci rotují. Jednosměrnost proti ručičkám hodinovým. Z paměti vybíhá Maratonec.

Wrightův Guggenheim se střechou skrze stromy naproti za vodou prozrazuje. Chůze a hovor v protisměru. Písmena pěti letadel na nebi. Sbíráme žaludy, které by mohly na naší zahradě, až vyrostou do kmenů, udělat radost našim sousedům. Egyptská stéla z doby 1400 před Kristem. Možná pokus o implantovanou historii. Trávníky za plotem pod stromy, které se zaplňují lidmi a po setmění zde pak už zase nikdo nesmí být. Svačinooběd a rozhovor o přináležení ke skupině, který se mění ve dva monology. Magnetické hovory o fotografování divadla. Stále nevím, co to znamená. Komunikace je původně něco společně sdíleného, je jedno co. Podmínkou je společná účast, která je možná jen pokud si všichni rozumějí. Park s květinami, stromy, trávníkem a vším, co nikde jinde mezi vysokými domy není. Krajina. Většina běžců s dráty v uších a kabelem do kapsy. Čekání na Guggenheimovy otevírací zadarmo hodiny. Kreslím odnaproti zpoza přechodu galerii. Dost to flákám. Asi bych měl vyřešit kázeň ruky a oka. Nesoulad.

Dvě hodiny v hlavě fronty a pak James Turrell v atriu. Vasilij Kandinskij se zvuky a Důležitou růžovou. Tvary, symboly, čáry, body a souvislosti. Souvislosti všeho se vším v době, kdy v první polovině minulého století byly souvislosti ještě smysluplně možné. Barvy a plochy a tvary. Vícero netřeba. Čím vzniká význam a už není nutno domýšlet co je obraz. Obraz je. Smysl spočívá ve schopnosti porozumět. Domýšlení souvislostí pro zobrazení dneška. Možná lze vyložit jen cokoli. Obrazy nejsou nutné. Otázka interpretace obrazu tak zmizí jako strašidlo při východu slunce. Není nutno vše tolik komplikovat. Stačí jen dívat se a uvidět. Kandinskij se k tomuhle všemu prokreslil, prokonstruoval, promyslel a otrocky promaloval. Usnadnil mi vidění způsobem, který nikdo jiný nenabídl. Obrazy jsou učebnice, slabikář. Něco jako návod na vidění a vnímání nevyslovitelného. Kdysi dávno jsme se Svatou Slovenčíkem hovořili o technice odpovídající významu pojmu, která by mohla být nejsrozumitelnější. Kandinskij namaloval slabikář toho všeho dávno před tím, než nás dva tento hovor potkal. Čas asi může být pro takové souvislosti něčím naprosto nespojitě nespojitým. Smysluplnost vyvstane, až se potká vše, z čeho je porozumění potřeba uvařit. Opět strašlivost obrazu, který je pravda. Jak pravda z obrazu vyroste?

Pak Picasso s lobsterem a kočičkou a večerní hospoda a Rouseau a zátiší Cézannova a klid nepřesyceností množstvím. Děsivost vývoje, kterou je poznamenána výstavka ve vedlejší Akademii, zde není. Vývoj je nesmysl, pokud by měl být nalezen mezi obrazy. Obrazy jsou okamžitým stavem bez souvislosti k jiným obrazům.

Venuše na modrém nebi ve čtyři odpoledne ve frontě na očekávání. Pak po chvíli už opět vše všední. Barvy světla Jamese Turrella a horizont, který není. Barvy nemají horizont. Park tmoucí a dva pošuci s dobsonem Saturn a Venuši ukazující. Opera na obrazovce Lincolnova Centra a opět kreslím tmoucí theatrárium. Odkud se obraz zobrazuje? A jak je to se zvukem? Kandinskij to vše věděl a navíc to uměl namalovat. Málokdo to ale umí z jeho obrazů uvidět. Večírek na přivítanou s Honzíkem. Strakatokrávové pivo na benzině vykoupili jsme.

25. srpen 2013, neděle

Ráno čisté a svěží. Pryč odtud metrem až na čtvrtou ulici a pak vše pěšky. Washington Square Park je podivný prostor s fontánkou uprostřed, replikou římského vítězného oblouku a cvičenými dare veverkami. Prý snad univerzitní čtvrť. Otevřené dveře s nabídkou posledních míst ke studiu využíváme jen k prohlídce vestibulu. Dál chůze ulicemi, které už ani nemají číslo.

Tompkins Square Park, kterým jazzová muzika v pozdním odpoledni zazní. Stromy, zvukař, lidé a policisté. Kreslím posluchače hudby pod stromokorunami. Po dlouhotrvajícím prohlížení lidí, stromů a nitra sebe samého se rozkresluji. Výsledek nezachytil zvuku tolik, kolik jsem slyšel. Pořád mne pronásleduje Kandinskij. Kandinskij, který tady všude byl už dávno a dávno.

Cesta k vodě. Pobřeží jako pěší zóna s možnými cyklisty. Celý Manhattan by měl být obetkán cestou po obvodu pro pěšáky a cyklo sportovače. Bedna Spojených národů je pouze bedna. Skanska přeorává terén a vše, co se dá. Dole ve sklepe pohledy a víc už nic. Skleněná bedna barvy často měnící mezi červenou, žlutou, modrou a pupruově fialová. Pryč. Rockefeller Centrum v nepochopení formy a MoMA jen knihovnou. Cokoliv lze prodat. Vlastním, tedy jsem.

26. srpen 2013, pondělí

Do budoucna psát neuměti jest.

Město jako výpověď o svých obyvatelích. Vysoké domy, cesta a chůze. Neustále dál a dál někam. Čedičová fasáda, která se ukáže být litou mosazí. Kolumbus na sloupu uprostřed kruhového objezdu. Cesta zpět hořícím metrovlakem z něhož vystoupiti nutno a počkati na další. Pondělí metrem do Queens na Jamaica a pak vlakem na Hempstead. Kreslím v metru a i ve vlakovém vagonu lidi. Tužkou na tmavý A4 blok. Černouš odnaproti mi pochválí svoji tužkohlavu.

Pak autobusem N16 do leteckého muzea, kde by mělo být Apollo, co na Měsíci nebylo. Skutečně tam je Apollo 19. Ale taky balóny, letadla a vše, co se alespoň chvíli udrželo kdy ve vzduchu a putovalo do vesmíru. Také na kousky vypreparované tranažery pro přistání na Měsíci a neoplášťovaný lunární modul a všemožné modely od návrhů z počátku 60. let a figurína chlapa v sudu s plexisklovým kupolodeklem, což měl být návrh prvního měsíčního skafandru. Cesta na Mars, na níž o Pirátech tady zatím nikdo neví. Stejná cesta zpět, opět kresby v metru a ve vlaku, ale tentokrát v opačném pořadí. Začínám obkreslením nároží fasády v Hempsteadu, jelikož zpáteční vlak pojedje až za třičtvrtě hodiny. Rychlé expres metro z Jamaica Centra opouštíme na Lexington Avenue a pěšky na sever. Jsme na 53. a na 72. je snad České centrum. Je to krásný dům, ale Čechůprázdný. Ani vrátný se nikomu nahoru nedotelefonoval. Zase na západ a na sever. V Centrálním parku Alenka na mosazné houbě a Králík a Kloboučník a zvířátka Carrollova. Chůze tmoucím lesem a pak překvapení – opět jsme vyšli na vstupní východní straně parku. Asi vše Alenka, tak druhý pokus překonání parku na západ a úspěch. Metro na benzinu pro krávopivo a spát. Dlouho do noci porada o vypůjčení aut a cestě do Brookhaven Laboratory.

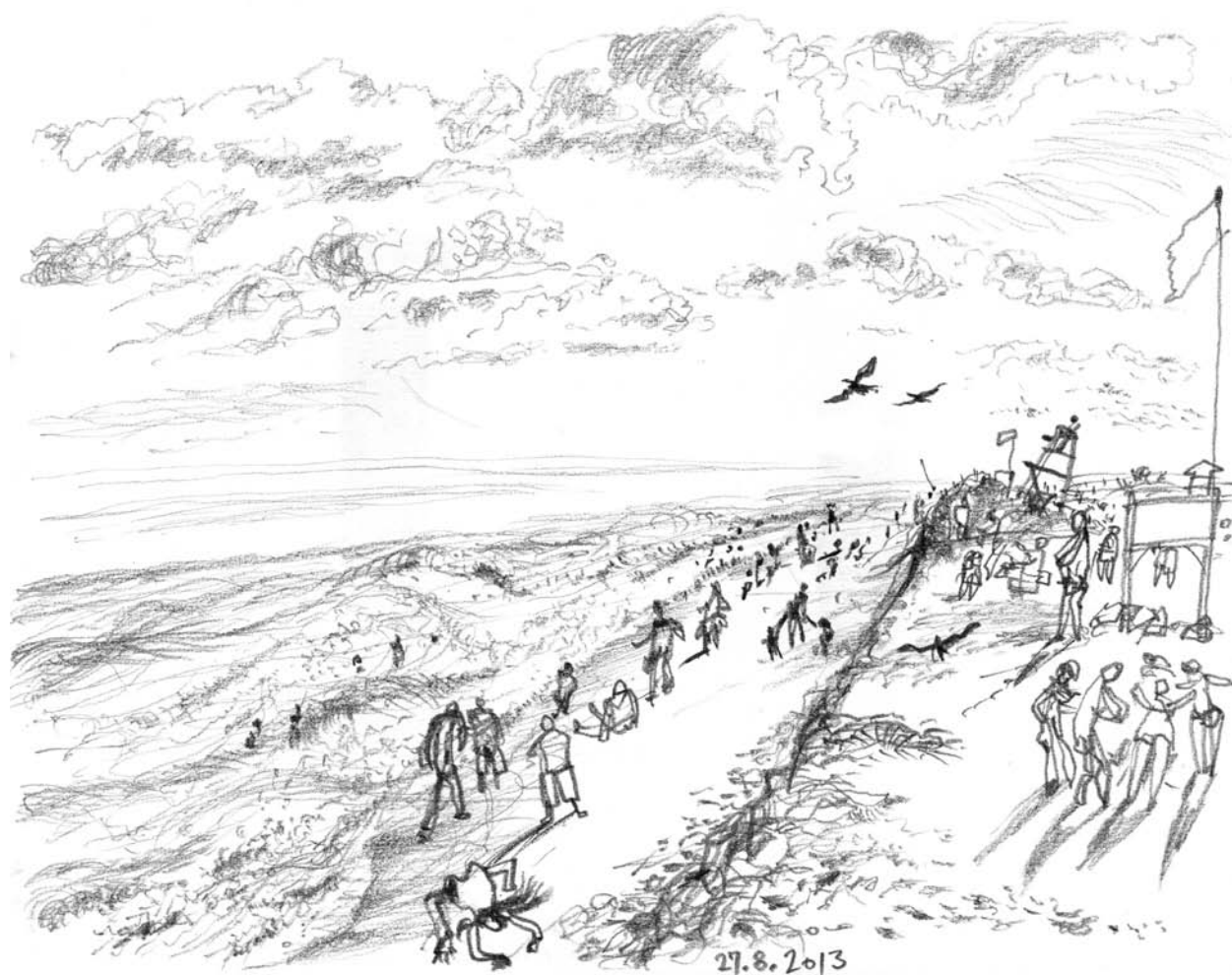
27. srpen 2013, úterý

Vstávání v šest ráno a lehce po půl sedmé vyrážíme metrem na 92. ulici půjčit auta. Čtyři auta pro pět lidí. Nikdy jsem nejel s automatem a autoškolu v New Yorku si také za provozu moc představit nedovedu. Ale nakonec kol půl deváté opouštíme všemi auty Manhattan ze 125. ulice obrovitým lanomostem za 7,50 USD přes Queens na Long Island.

Je to prý někde uprostřed. Dálnice 425 končí sjezdem k plechovým buňkám, kde je návštěvní registrace. Většina lidí si lepící cedulku s nápisem Czech Technical Tour Brookhaven Event lepí na triko, Jíříček do pasu. Pokračujeme do vstupní budovy s kantýnou, krámkem s místními tchořovinami a vstupní prohlídka filmem z roku 2007. Prý zde ale už mají na pažbě zařezáno sedm Nobelovek, ne jen 6 jak ve filmu řečeno jest. Pět za fyziku a dvě za zobrazování v biochemii, krystalografii a příbuzných oborech. Prohlídka urychlovače NSLS s 59 výstupy do přidružených experimentů.

Tubky, roury, vedení, vše pospojováno dráty, kabely, hydraulikou a kryogenikou. Rámeček na Rembrandta. Pak oběd a velký urychlovač. Opět auta. Urychlovač RHIC přístupný na povrchu, ne jako v CERN, 50 ÷ 100 m pod zemí. Asi 3,8 km po obvodě nepotřebuje tak

rovné místo v krajině jako velký okruh v CERN. Tohle jsou dvě rourovody usazené ve vyhloubené úžlabině. Sibiřští hadi, kteří orientují precesující spin. Přejezd k Phoenixu. Barevné sklo a v trubkách létající měď, uran, carbon, radium, ale teď nic. Vedle detektoru pod protipožární plachtou zaparkovány vrtačka a soustruh jako na staré hvězdárně. Kvarkové gluonové plazma všude kolem. Od rána, kdy cestou sem přšlo a dálnice v dešti, se obloha rozmodrala a slunce ozářilo trávníky, elektrické dálkovody, budovy, dopravní značky a lesy kolem. Odjezd na jih na pobřeží k vodě. Vítr, rackové, písek a pěnivé vlny. Voda je modrozelenomokrá a slaná. Chuť Oceánu a škeble v písku. Naposledy jsem nakreslil moře v Itálii. Tady proti slunci a mlžné obloze. Vlny se kreslí samy. Připlouvají a zase mizí zpět mezi vodu a písek. Hnědostrakatí a bílí rackové s napnutými pery v roztažených křídlech plachtí oblohou. Koupačka. Ondra vylézá z moře do obrázku jako mořská příšera.

Před hospodou nad pláží se rozjíždí plážová kapela s repertoárem Michala Tučného. Nebe oranžové, oblaka houstnou a při obzoru zelenají. Odcházíme a odjíždíme z ještě nezapočaté kalby na niž Tomáše a Jiříčka zvali otetovaní místní chlapi. Dálnice proti zapadajícímu slunci. Naše dvoulitrové W auto se řídí skoro samo a tak mohu zpoza volantu obdivovat chromované trubkové a prohlížet vysoká kola kamionů, které mne předjíždějí z obou stran. Čtyřproudá

dálnice po hodině jízdy vtéká do večerního města. Lanové mosty, nábřežní silnice a naproti přes vodu se rozsvěcují okna mrakodrapů jako vánoční výloha obchodního domu. Večerní Manhattan je protékán proudy automobilů vepředu modrozelenobíle svítících, ty vidím za sebou a červeně svítících přede mnou. Proplouváme jako součást této autotekutiny neslyšně ulicemi. Jsem řidičem v New Yorku skoro jako Helmut v Noci na zemi. Benzina a vracíme auta. Opět je nutno někam zatelefonovat a nechat si vyplivnout účtenky a vrátit klíče. Picmoch v garážích umí jen převzít klíč. Vše ostatní je v kouzelném sluchátku u vjezdu do garáže. Pak metro, koupě piva na večer a svačiny na zítřek a na poslední noc do vilové čtvrti za Lízou. Večer vzpomínky.

28. srpen, středa

Snídaně, balení a odjezd metrem na 35. ulici na stanoviště Megabusů, z nichž jeden velký modrý dvoupatrový nás odveze do Washingtonu. Nutno koupit za 2,75 USD single ticket, jelikož metrokarta, kterou jsme koupili před týdnem, včerejší půlnocí umřela. Megabusostanoviště je na chodníku vedle stavební jámy zvící celkého bloku, v níž jsou za plotem zaparkovány návěsy. Za tím vším pak na jihu začíná High Line. Kreslím autobusovou zastávku.

Pak nastupujeme do patra a okružní jízda pryč z města. Autobus na dálnici. Za okny z mostů voda, zálivy a letiště a technické zázemí čehokoliv. Trubky, dráty, ploty a technická krajina. Pak déšť a dálnice v lesích. Auta všude kolem. Hodinu před koncem cesty zastávka na parkovišti označená Baltimore. Dálnice uspává. Washington je městem nízkých domků, uliček a mezi nimi bloudících lidí. Pak most s namalovaným zábradlím a autobusová garáž Union Station. Po schodech o dvě patra níž do metra. Kupujeme lístky na týden a jedeme na stanici Takoma. Místní hostel patří silikonové čarodějnici s krvavými drápy. Mezi první pokyny zařadila krám s alkoholem za mostem a určila všechna místa v domě, kam smíme a co tam kde můžeme dělat. Za každou svojí vtipnou promluvou se sama směje svým vtipům. Večer v noci pak zavolala policajty na mývala a oni se jí pokusili vysvětlit, že doma je zde mýval a že ublížení mývalovi by jí mohlo stát 10 000 USD.

Jdeme prověřit nabytá moudra do vsi. Je to ulice s pěknými domky a několika obchody. Kostel z kamene a v předzahrádkách sedací umění. Židle z trubek na vodu instalatérsky poletované i se sprchou nad hlavou. Židle a křesla z čehokoliv. Večeře z čínského kyblíku a kalba na terase s Mohamedem. Saudský Arab, který pojezdí všechnu moudrost světa. Kreslený večírek. Nakreslit se dá asi opravdu úplně vše.

28.8.2013

29. srpen 2013, čtvrtek

Ráno cesta na stanici Metro Center a policistka nás směřuje k Bílému domu. Zataženo. Je kolem deváté hodiny a město je skoro prázdné. Jsme osamoceni u černého ocelového plotu, obcházíme po prvním setkání s bílou fasádou za plotem celý areál k infocentru. Zavřeno a náhradní buňky s filmem o Bílém domě a jeho historii. Celé město bylo vystavěno na prázdné volné krajině koncem 18. století. Architekt L'Enfant vypracoval koncept a započal se základním rozvrhem. Po několika rocích byl odejit, neb místní mocní chtěli postavit domy nezapadající do konceptu velkého nového města Paříži se podobajícím. Trochu to připomíná Jurkoviče v Luhačovicích. Dům je to dnes krásný, celý bílý a s výhledem do velkého parku s kamennou tyčí vprostřed. Traktory na trávníčku před sloupovým architektonickým detailem domu, v němž bydlí už více než 200 roků všichni místní presidenti. Fotíme se před Barackovým barákem.

Chůze k Lincolnovému Memoriálu. Včera tu byl večírek s Martinem Lutherem Králem a dnes je potřeba uklidit židle, ploty a odpadky včetně suchých záchodokabin.

Černá zlomená stěna z indického dioritu – prý žula – jména, která sama se stala památkem. Děs a hrůza ve množství a představitosti všeho, co vyústilo v nutnost postavit tuto černou vzpomínku. Hrůza zbytečnosti a nesmyslnosti, na které vyrostlo nepochopitelné sebevědomí. Ticho. Každé jméno na černé stěně je potvrzením buď násilné smrti, či alespoň nenalezení vojáka. Nevybavuji si nic hrozivějšího. Zbyde ze všech nadějí, které živil mladý život konkrétního člověka, jen nápis na černé zdi, který si mohou přátelé či příbuzní odnést na papírku obtažený okloboukovaným strážcem stěny smrti? Jméno a prázdné místo?

Lincoln za schodištěm a sloupovím vzdálené repliky starořeckého chrámu, který v klasicistní formě zde na konci obrova prospektu potvrzuje místo kamene úhelného. Arlingtonův pamatovací most přes Potomac do Arlingtonova národního hřbitova. Visitorské centrum s giftšopem a v něm na zdi plakát s ukazujícím americkým strýčkem: Vstup do armády, tvá země tě potřebuje! Surrealistická morbidita výzvy dochází snad jen některým až při pohledu na mramorová pole bílých náhrobků vojáků a vzácných důležitých mrtvých zahynuvších ve všemožných válkách či ve státní službě. Možná jsou zde i jiné hroby. Opět nevyslovitelná a nepochopitelná hrůza vyvstalá z množství, pokud je možno tohle vše zde vůbec obsáhnout jako celek. Střelba při vzdáleném pohřbu. Kennedyové pod dlažbou a vzletné řeči do kamene vytesané. Smutek za kosmonauty raketoplánů. Slunce na nebi a mrtvo všude kolem. Chůze mezi hroby, pole rovů z nichž každý je potvrzením nepochopení, nedorozumění a možná i popření všeho, co je všude kolem do kamene vysekáno. Všechna slova a pojmenování a zdůvodňování určená k nezapomenutí jsou zde zbytečná, protože jsou zbytená. Pryč odtud. Přemíra nevěrohodnosti pod sakurami a platany. Opět pohřební střelba a výměna stráží u Tomby neznámého bojovníka je poslední tečkou za dnešním dopolednem stráveným v tomto světě mramorové smrti rozeseté po stránkách a trávnících všude kolem. Výstup dírou v plotě přes údržbu hřbitova.

Pentagon za plotem je obrovitá budova, z níž vidíme jen tři fasády. Metro nejede a autobusem zpátky do vsi. Vysedáme u Hirshhorn musea a zahrada plná soch. Mariniův jezdec na kobyle, Rodinův Balzac a Calaiští měšťané, Calderovy zaklesnuté plechy a Giacomo Manzu v dívce na židli. Henry Moore, jehož uvolněné postavy a kosti a otvory ve tvarech dodnes jen z knih jsem znal. Král a královna jsou velmi křehkou dvojicí. Musí sedět spolu. Samotná jedna figura by to napětí neunesla. Joan Miró zde do rozčuchané trávy vytrpaslil černou hlavu. De Konning si přisedl se dvěma figuranty a ještě mnoho a mnoho dalších přišlo. Neskutečné setkání, se kterým jsem nepočítal. Pomalu dál a ven do parku. Smithsonian Institution je červený hrad s jemně zkamenělou vstupní halou. Vedle botanická zahrádka se všemožnými neznámými planty a květy a motýly a kolibříkem. Pak z lavičky kreslím Monument Washingtonův mezi stromy a koupí zítřejší svačiny uzavíráme odpoledne. S Martinem přes čínskou část, kde jediný obchod s jídlem zde nalézáme. Odjezd metrem do Takomy a večere a radost s uklizením svých vzpomínek do sešitu. Rozhovor s Mohamedem proč nikdo z nás není v naší zemi prezidentem. Ani Platón by to neotázal Sókratovými ústy lépe.

30. srpen 2013, pátek

Pokus o průnik do Kongresu. Nelze vstoupit s jídlem, vodou a zbraněmi. Můj nůž na ořezávání tužek a otvírání piva bych musel stejně jako svačinu na celý den, vyhodit do překongresových odpadkových košů. V kongresové knihovně je to stejné. Tak tedy jindy. Adoptuje nás až Folgerova Shakespearovská knihovna. Paní docent – má to napsáno na cedulce – nás v malém výstavním sálku nadšeně seznamuje s knihovnou. První výtisky souborů divadelních her a vše, co se alespoň trochu dá považovat za související s dobou, místem a divadlem. Na chodbě Hollarovo panoráma Londýna a vzápětí nadšení naší průvodkyně ze zjištění, že Hollar byl Čech. Za domem zahrada se slunečními hodinami a bronzovými sochami divadelních postav. Ve druhém vchodu vysoký, brýlatý, šedivý pán mluví o divadle a pak smíme na galerii. Čtyři herci zde spolu s režisérem nacvičují rychle tekoucí proudy slov. Divadlo je replikou londýnského Globu viktoriánské doby. Musíme pryč, náš průvodce nám chtěl ukázat jen divadlo, volné lístky na zkoušku nebyly v ceně.

Chůze parkem kolem Ministerstva práce do východní budovy Národní umělecké galerie. Něco jako nádraží nebo obchodní dům do trojúhelníku půdorysného a několik příčných mostů, z nichž vyzařuje prostorová rozpačitost maskovaná brutální betonovou silou olepenou pro jistotu žulovými deskami. Ve sklepení něco obrazů a vybraných instalací druhé poloviny klasického dvacátého století. Vše končí radostnou drátovnou Alexandra Caldera. Plovoucí linie ve vzduchu. V horním patře směska modernistů a také Dalíova Poslední večeře mezi schodištěm, výtahem a tmou. Tuto expozici asi instalovali nějakí místní instalatéri. Pak ve věži Kerry James Marshall, jehož černoši jsou černí jako noc v hlubině temných stránek duše. Zatím nejpůsobivější velká plátna, která jsem zde viděl. Vedle v přístěnku pak zarámované přípravné kresby prozrazující pečlivou přípravu a pečlivou konstrukci každého obrazu. Pak kreslím nádražní halu proti slunci a ruský balet. Ještě je zde druhá budova plná vykoupené Evropy, do které se jde podzemím a přes několik bufetů a giftshop, ale ta musí ještě počkat. Muzeum zavírá pět minut po objevení Picassových Cirkusáků. Rychle zpět pro batůžky a ven z baráku.

Slunce do škvíry Moorovy bronzovlny před nástupní fasádou. Je pět odpoledne a zkusíme ještě letecké muzeum naproti přes Mall, kdy je možno prohlédnout. Mají do půl osmé, neb jsou ještě prázdniny. Je tu zaparkováno Apollo 20 se dvěma kosmonauty, Skylab, Viking na laminátovém Marsu, Voyager a Pioneer a mnoho dalšího. Celé nosné rakety se sem vejdou jen zmenšené, ale motory raketoplánu a Saturnu V jsou skutečné.

Do půl osmé máme nalétáno dosti a opět metro do hostelu, v němž čarodějnice již mnoho let, možná od počátku tohoto domu, neuklízí a kde v noci pokoje páchnou letitými zaschlými tělními tekutinami.

31. srpen 2013, sobota

Druhý pokus o vstup do Kongresu byl úspěšný za cenu vyhozených nůžek na nehty. Úvodní kino plné oslavné historie nejen budovy, ale i americké demokracie v deseti minutách. Pak sklepení se sochami slavných vlastenců a presidentů. Rozeskupinkováváme se a každá

skupinka je vedena průvodcem, který nám rozdává sluchátkové vysílačky. Slyšíme v nich jen svého průvodce a jsme vedeni do haly – rotundy. Opět plno soch presidentů a vlastenců a nástěnné obrazy živé historie hrdého národa. Občas Indián. Vysoko nahoře světlo lucerny, již je uzavřena převýšená kopule.

Budova je zevnitř plochá, vše naleštěno, ale vlastenecké nadšení okolostojících Američanů, kteří se ptají na presidenty ze svých států, nesdílím. Vracíme sluchátka, z nichž celou dobu zněla americká minulost a hrdá budoucnost do nám nevěrohodné přítomnosti a tunelem pod zemí vstupujeme do knihovny Kongresu. Klasicistní budova, byla-li by v Evropě, v novorenesančním stylu. Výstup přímo z podzemí do vstupní haly je velkolepý. Mramorové korintské sloupy pod střídavými klenbami a vše barevné. Kdysi jsem ve škole kreslil halu Národního muzea. Velmi se to podobá Zítkovým stavbám. Červená pole mezi pilastry, v nichž poletují Múzy a v klenbových polích jména moudrých Evropanů. Nechybí ani Comenius. V prvním patře výstava zobrazující občanskou válku v 60. letech 19. století, která byla na počátku vzniku Spojených států. Válka je i takto s odstupem v čase strašlivá a nepochopitelně nesmyslná. Ve vitrinách obrazy bojů a vraždících strojů. Obrněné lodě plné děl, o nichž jsem kdysi četl knihu Rakve útočí. Nejsem schopen vše přečíst, abych snad porozuměl. Nelze rozhodnout, jak to mohlo být lépe. Stále se to bude opakovat. Pouze technika masového vraždění ve jménu čehokoliv ve státním zájmu bude umět stále víc a víc. Dokonalost vyvražďování s časem pouze roste a dnes už je součástí systému i neustálá příprava mediální, která všem vnucuje legitimitu válečnictví v té hloupé a zbytečné době, kdy se nebojuje.

Druhá polovina patra je vyplněna předkolumbovskými relikty a popisem účastníků střetu civilizací v prvních stoletích po španělské invazi mezi Indiány. Mapy a knihy popisující nově objevený kontinent. Na pozadí obrazů cizokrajných ptáků, hadů a jině zvířeny opět výčitky z nevratné konverze světa původních obyvatel do dnešní podoby. Vše bylo zničeno, zbyly jen zprávy z druhé ruky. Evropané, kteří dokázali přeplout oceán, neporozuměli ničemu, co bylo odlišné od světa, z něhož přišli. Neporozumění mělo za následek popření neznámého a jim nesrozumitelného světa. Z trochu většího odstupu by se obě výstavy daly interpretovat jako prvotní likvidace původních obyvatel, aby se po 270 rocích začali potomci a následníci prvotních agresorů vraždit vzájemně mezi sebou. Důvod se vždycky nějaký najde. Pokud výsledkem byla poznání možnost, jak ve vzájemném vyvražďování nepokračovat, pak je ustavení Spojených států asi významným činem, na nějž by měl být hrdý každý Američan. Knihovna je ale hlavně vědeckým ústavem a opravdovou knihovnou, kam si registrovaní čtenáři chodí studovat a půjčovat knihy. Je možné se na to podívat z galerie ve 3. patře přes sklo.

Loučení s knihovnou přes giftshop, v němž objevuji knihu o Newtonovi a odnáším si ji, aby pro změnu doplnila moji knihovnu. Venku je vlhké horko. Botanická zahrada na jihozápad od Kongresu je velký skleník s teplomilnými rostlinami roztríděnými podle podnebí, v němž jím je nejlépe. Palmy a kaktusy a orchideje a všemožné listy a stvoly a květy. Vlhko, parno a převážně zeleno. Venku i motýli, včely a kolibříci. Papaya a kakaovník obsypané nezralými plody. Venkovní zahrada s asi pětmetrovou vázkou a dřevěným broukem Pytlíkem. Pak podivně nabobtnalý slepenec žlutého pískovce vlnícího se po vrstvách a v mezerách sklo. Muzeum amerických Indiánů. Uvnitř je velmi přívětivý prostor a dvě patra výstavní. Bílá hala

centrálního rozvržení se vykrúžuje do mnohem sebejistější kopule než dopoledne viděná rotunda Kongresu. Tento dům si na nic nehraje. Je přesně uměřený všemu, co by měl nabízet. Obrovité skleněné hranoly vodorovně vyložené do škvíry v jižní fasádě promítají rozduhovaný obraz Slunce na vnitřní válcovou bílou plochu prvního patra. Po celý den tak barevné sluneční hodiny putují halou.

V patrech expozice O našich světech, Indiánech a Neindiánech a identitě, které jsou vytvořeny úplně jinak než vše, co jsem dosud zde viděl. Rozdíl je v konceptu. Proč je zřejmé ze všeho, co je nabízeno. Sloup s nadpisem Oheň, stručný odstavec popisující likvidaci místní kultury po objevení Ameriky. Doslova je zde popsáno, že mayské zlato bylo přetaveno na španělské peníze, všechny mayské knihovny spáleny.

V čem spočívá hrdost Američanů? Stále se mi to nedaří pochopit. Hřbitovy plné statečných mrtvol, historie započatá vyvražděním původních obyvatel, kteří se neuměli ubránit a následná léta kořistnictví vyústivší do občanské války. Pak podepsání slibů, že už se to zde nebude opakovat. V současnosti se rozhodují místní odpovědní, zda budou američtí vojáci válčit v Sýrii. Opět vzletná slova. Ať to dopadne jakkoliv, vždy to bude hrdě a vzletně důkazem americké demokracie importovatelné bezohledně kamkoliv do světa. Odpočinek v botanické zahrádce západně za Hirshhom muzeem. Kreslím planty.

Hamburger v Národním leteckém a kosmickém muzeu Smithsonianského institutu. Objevují ještě výstavku věnovanou kosmické astronomii. Zrcadlo do HST a mnoho jiných dalekohledů. Pak cesta přes L'Enfant Plaza a Columbijské výšiny do noci v ulepeném hostelu. Pereme několik praček a pozdě v noci místní pošuk, který to asi má úkolem, uklízí lednice. Vše, co není podepsáno a označeno datem odjezdu majitele, vyhazuje nebo vypíjí a žere.

1. září 2013, neděle

Ráno téměř prázdným autobusem – metro nejede – na Fort Totten a pak zeleným metrem na Gallery Place. Město je bez lidí. V Národní umělecké galerii otevírají až v 11:00. Čekáme mezi sochami Hirshhornova muzea. Měšťané z Calais jsou stále bezvýchodně zoufalí. Prohlížím jejich tváře. Každý je ve společném neštěstí osamocen. Znovu Král a královna. Štíhlé ruce a bosé nohy.

Bude jedenáct a jdeme napříč parkem vstříc minulosti. Italská renesance ve zlatených rámech. Zvěstování Giovanniho Paola je spojeno s vyhnáním z ráje a velmi podobné Fra Angelicovu obrazu, který znám ze sv. Marka ve Florencii. Paolův panel je ale mnohem působivější realistickou scénou a do prostoru pečlivě vyvedenou architekturou. Pak Svatý Benedikt zpovídá svatého Maura v červeném domku se dvěma oblouky, který jim namaloval Fra Filippo Lippi někdy v polovině 15. století. O sedmdesát roků později se na Lybijském břehu setkávají Aeneas s Achatem a Dosso Dossi je vymaloval způsobem, který znovuobjevili až malíři po Cézannovi. Jacopo Baspano zaolejoval kanafas zázračným rybolovem s rozevlátým rouchem a rozhovorem zamrzlým v očích mezi Ježíšem, Petrem a Ondřejem. Opět mlčení zázraku, jen nakročení a vítr. El Grecův Laokon s podmalovanými figurami. Napětí smrti vystupuje zpoza zobrazených postav a odděluje je od krajiny s městem za nimi. Nevěděl jsem, že tento obraz je zde. Pak Gaugin a Van Gogh malující sebe s paletou, na niž si vytlačil i růžovou barvu z tuby. Kterou část své tváře s ní chce ozdobit, ale zatím asi neví. Je z toho celý žlutozeleno modrý. Opět Picassovi Cirkusáci, se kterými se dnes přišla vyfotit korejská rodina. Naproti můj Winslowa Homera, jehož člun plný výletníků klasicky proplouvá klasickým jezerem pod klasickým sluncem s klasickým větrem v plachtoví. V druhé budově přes ulici ho do věže obkreslil a pověsil včerejší Kerry James Marshall. Pak tunel s blikajícím stropem a Calder na jeho konci.

Po druhé hodině metrem k Pentagonu, kde by nás měla čekat Zdenka, kterou známe ze Zlína. Někde tu prý bydlí a zve nás do svého města. Čeká na nás v autě s poznávací značkou ZDENKA 1. Jedeme nad Pentagon na vyhlídku se třemi vzdušnými stopami mířícími do modrého nebe jako poslední pocta padlému kamarádovi. Bronzoví strážci s prapory před černou stěnou s nápisy chrabrými a se jmény hrdinů. Vyhlídka na krajinu kolem řeky Potomac pokrytou městem. Všude kolem se plánuje rozšíření hřbitova. Jedeme na jih do Arlingtonu, kde ZDENKA 1 parkuje a Zdenka bydlí. Projíždíme městečkem, které vypadá mnohem živěji než centrum města. Asi zde lidé více žijí a bydlí. Jsou tu i obchody, které v centru s vládními úřady a galeriemi nevidět. Je připravena večeře s kamarádkami a taky přijde Aaron a Robert. Asi bude večírek.

Ve čtvrti s dřevěnými domky ve vysokém dubovém lese je jeden s číslem 1000 na bílé zídce, jíž pronikají schody až ke dvířkům, vedle nichž z jedné strany americká vlajka a z druhé značka z auta CZ. Domek je bílý a uvnitř velmi úsporně a čistě uspořádaný. Prostorově vše velmi vyváženě uměřeno. Obdiv k jeho stavitelům. Za domkem vykamenovaná plocha a bílá zeď držící svah se zahradou a vysokými stromy v odstupu. Zde na dvorečku velký skleněný stůl se slunečníkem a červené hliníkové židle. Dvě židle dřevěné, z nichž jedna houpací. Modře oděná a pozlacená kamarádka, která zde zůstala po americkém generálovi, odchází domů ještě než se večírek stihl přesunout sem na dvoreček. Zapalují v létajícím talíři oheň na bloemfonteinský způsob. Něco polen a polití hořlavinou a sirka a výsledkem romantika. Aaron a Robert jsou Zdenčini nadnájemníci, jelikož bydlí v pokojích nad přízemím. Aaron se stavil jen na večeři a Robert pak na dvoreček. Pečená kuřata, saláty, sýr a voda s citronem, salmon vyuzený do majonézy, červená řepa a bílé víno. Druhá kamarádka Marta přinesla švestkovou buchtu, která musí počkat na snídani, neb by se už do společnosti osalátovaných kuřat nevešla. Večírek dlouho do noci pod zelenooranžovou oblohou nad černými skvrnami větví vysokých dubů, které jsou podmalbou pro ještě nenamalované El Grecovy obrazy.

2. září 2013, pondělí

Ráno vstávání do hudbou vyplněné kuchyně. Snídaně je téměř obědem. Zdenka nás veze z Arlingtonu přes Alexandrii dál na jih na Mount Vernon. Nejprve ale místní sekáč, a jelikož je dnes opět krásně a Labour day, vše je podobné včerejší neděli. Cesta mezi dvěma cyklostezkami stromovím, v němž nejprve obytné domky prosvítají, za Alexandrii pak brzy řidnou a vlevo prosvětluje průhledy hladina Potomacu. Mount Vernon je farma George Washingtona. Od poloviny 18. století zde postupně vybudoval úplně samostatnou a soběstačnou jednotku. Hospodářské budovy, zahrady, skladiště, pastviny a palírny nejrůznějšího alkoholu. Také tu byl přístav a domky, ve kterých přebývali otroci. Dá-li se tohle vše poměřovat dle architektury, kterou znám odjinud, tak jde o ukázkovou lekci urbanismu a prostorové tvorby účelných domů.

Nejprve horní zahrada s geometricky vytvarovanými ornamenty nízkých buxusů a malé palmy v květináčích. Vše jako živý koberec. Z vnější strany tvoří plot nízká cihlová zídka a budova zahradníků se skleníkem. Pak několik malých bílých domků, jimiž začíná levá strana s velkým

dvoupodlažním obytným domem uprostřed. Dům byl postupně naněkolikrát rozšiřován, až nabyl výsledné podoby včetně obytného podkroví pro dětské ložnice. K hlavní budově jsou na štíhlých sloupcích nadstřešené přístupy od domku služebnictva a do kuchyně se skladišti, v jednomž z nich dnes visí vycpaniny krocana a dvou kačen. Na pravé – západní straně opět hospodářská stavení, chlévy s ovečkami a Washingtonovým vehiclem. Dolů chodníkem ke staré a pak i současné Washingtonově hrobce. Cihlový, jen vyspárovaný domek s lomeným portálem, za jehož mříží osamocená bílá kamenná rakev. Po stranách vstupu vlajky a oplocené stély s nápisy pohřebními, čitelnými jen skrze černé ocelové mřížoví. Svažující se chodník lesíkem dolů na pobřeží a přístaviště řeky Potomac. Přístavní molo, na němž 16. května 1991 stála královna Alžběta II. Tudy byla celá farma dopravně spojena se vzdáleným světem. Pastviny a ohrady a mlátička s konírnami. Domek pro otroky se zahrádkou a venkovním dřevěným krbem. Pro oheň jen uvnitř malá zídka, ale velký hrázděný komín vně stavení. Tato stavbička je zde snad nejdokonalejší architekturou, kterou jsme tu zatím viděli. Opět chůze lesem zpět do svahu, prohlédnout hlavní budovu. Bílé stěny jsou dřevěné a oplácané hlídnou a omítnuté. Zvenku jemná bosáž je jen pro trvanlivější povrch a zdání kamenné stavby. Všechny bílé domky jsou dřevěné. Budova správce, kovárna, nejrůznější skladiště včetně konzervárny se sudy soli a také udírna. Prohlídka hlavní budovy. Dole jídelny, ložnice, velká dvoupatrová hala a pracovna s knihovnou. Nahoře mnoho ložnic. Nikde žádná koupelna nebo záchod. Záchody jsou přes ulici, zato ale rovnou tři v jednom společném domku nad ovocnou zahradou a školkou. Zpod prken s kadidly se přímo do zahrady dvířky otevíravými výkaly vynášely. Mezi zahradami oplocenými, asi hlavně proti zvěři, a travnatým zrcadlem v ose komplexu budov. Chodníky pod vysokými stromy, z nichž některé zasadil sám Washington. Také v jednom domku bílém to vše Martha Washingtonová, jako ovčí babička večerníček, vypráví. Pak ještě nové muzeum s Washingtonem nejrůznějšího stáří a dobovými událostmi, jichž byl iniciátorem. Pro své zvolení prezidentem v roce 1758 použil více jak 150 gallonů rumu, punče, vína, brandy, piva a cideru a koupil si jimi 307 volitelů. Pak ale založil nové město, které je dnes sídlem federálních úřadů, Kongresu a také zde bydlí prezident.

Znovu na cestu a prohlídka Alexandrie, již projíždíme. Něco jako italská pobřežní města kolem Benátek. Akorát na molu kotví bílý kolesový parník se dvěma černými komíny a žlutým prkenným kolesem na zádi. Stále je úplně vymetená modrá obloha, do níž z nedalekého letiště mizí letadla a na obzoru daleko za vodou bílá kopule Kapitolu.

Cesta zpět a ještě jedno překvapení. Zdenka nám zastavuje na parkovišti u velké louky těsně u letiště Ronalda Reagana, nad níž klesají na dráhu přilétávající stroje. Je tu plno lidí, někteří sem asi přijeli na celý den, piknikují na dekách, jiní leží na zádech a čekají, až se nad nimi prožene obrovský stroj s vysunutým podvozkem a hučícími motory. Vždy se v dálce objeví tečka, která se přibližuje a zvětšuje a pak už má křídla se světly na koncích a různě se naklápí, aby nakonec s hukotem prolétla jako obrovský kříž nízko nad našimi hlavami. Vzrušení z přímé účasti na něčem tak obrovském. Vlastně stačí jen být při tom. Pak znovu domek číslo 1000 v Arlingtonu a večeře a ještě dostaneme svačinu na druhý den a dárek. Něco jako Vánoce v létě. Jízda metrem od Pentagonu na sever do špíny a smradu v pokojích, kde mi z lednice mezitím místní zmetek ukradl poslední pivo i přesto, že mne před dvěma dny přinutil, abych si ho podepsal.

3. září 2013, úterý

Ráno balíme a vyklízíme pokoje. Procházka městečkem Takoma Park a v místním koloniálu kupujeme můj nový slaměný klobouk. Pak v poledne na Union Station vyzvedáme tři velká auta každé pro sedm lidí. Vyfasoval jsem Dodge z New Jersey. Nic tak velkého jsem zatím neřídil. Nakonec se nám ale s Ondrou podaří dojet zpět do Takomy a vše naložit a vydat se z Washingtonu na sever po dálnici 29, pak 81 a v posledku 83, abychom dojeli do města Wilkes-Barre, které bude naší základnou po zbytek doby v Americe strávené. Wilkes-Barre je v Pennsylvanii, cesta nám se dvěma zastávkami trvá až do šesti do večera. Opět a stále mnohapanoučivá dálnice, aut nemnoho, ale pokoušíme-li se dodržovat místní rychlostní omezení, všechna ostatní auta nás předjíždějí.

Poslední ubytování je ve velice slušném hotelu Ramada na náměstí tvaru čtverce – čtvercový objezd – které Lidovým zve se. Problém v digikomunikaci s provozovatelem způsobil, že pro nás mají o jeden pokoj méně. Po asi hodině a půl se podaří recepčnímu vše vyřešit – Ondra musel opět přes internetový automat objednat další pokoj a snad nám někdy za ten neexistující vrátí platbu, která z Petrova účtu u České spořitelny neoprávněně odejita byla.

Parkujeme na dvorečku, pokoje po čtyřech jsou v sedmém patře a každý má vlastní koupelnu. Recepční nám doporučil hospodu přes Public Square a než jsme tam došli, tak tam i zavolal, aby nám nachystali stůl. Večeře a pivní věže. Večeře opulentní a výtečná. Ceny mírné, porce přes celý velký 30 palcový talíř a ještě nahoru. Pivní věž je válec z průhledného plastu na 9 třetinkových piv s pípou u dna. Vše do kuželového podstavce usazeno jest. Pivo do věže natočili u baru.

Večírek, diskotéka, trochu šero, poloprázdno, je teprve před devátou večer. Postupně sem doputuje celý Aldebaran a sál se plní místními. Hukot kolem baru, nutno doplňovat věže, diskotéka z jablkového počítače a laserové podium. Kreslím, až mi papír dojde. Hovor není pro dunění v sále příliš srozumitelný. Martin hraje šipky, Tomáš objevuje Ameriku rovnou třikrát. Měníme věže a večírek končí v nejlepším, když mne pro nedostatek papíru vyhazují z hospody. Na jídelní lístky jsem asi okolosedící a tancující hosty obkreslovat neměl. Na pokoji pak sprcha, kterou neumím zapnout a pak zase vypnout.

4. září 2013, středa

Ráno osamocená snídaně. Pouze Maruška, Vláďa a já. Omeletu jsem si představoval jinak, ale brambory, sendvič a káva s baconem stačí. Na devátou, kdy je domluven odjezd do parku, jsou odjezdu schopni jen někteří. Odjíždí nás jedenáct ve dvou autech a míříme do Ricketts Glen. Nejprve do řetězce za městem pro svačinu a pak na sever něco kol hodiny jízdy. Je to asi 45 mil a stále je čistě modré slunečno.

V jedenáct jsme u Visitors centra a parkujeme na prázdném parkovišti poblíž jezerní pláže. Hlavním lákadlem je zde stezka dvěma žleby podle potoků s vodopády. Jedním dolů až

k soutoku a druhým zase zpět proti proudu nahoru do kopce. Příroda, stromy, modro mezi korunami svěže zelených listoví a slunce prosvítající vším tím až na cestičku pod našima nohama. Bílá vodní pěna, tlející kmeny padlých stromů, kameny, dřevěné můstky, vlhko, tuňky a slunce v zelených listech. Chůze spolu s klesající vodou a čištění hlavy.

Stále netuším, proč lidé chodí do obrazáren. Vyzkoušel jsem, že v domě, kde je obrazy pokryto mnoho a mnoho stěn, je možno vždy jen zvolit málo pláten, které si ale prohlédnu velmi pečlivě. Dívání na obraz je podobně náročné, jako něco nakreslit. Je potřeba všimnout si všech detailů, prohlédnu a pochopit kompozici. Rozklíčovat barevnost a rozvržení ploch a posoudit kresbu. Je nutno domyslet, zda to vše by bylo možno poskládat a rozvrhnout i jinak a porovnat s výsledkem, před kterým stojím. To vše zabere mnoho času, má-li to být vědomým poznáváním všeho, co je obraz přede mnou.

Znovu stromy a pěnící potok a slunce mezi listovím. Po dvou hodinách sestupu a zase výstupu spolu s vodou, kreslím vodu a několik stromů. Slunce se točí a utíká mi z kresby. Poté chůze necelé tři míle na pláž za ostatními. Do plánovaného srazu zbývá ještě hodina. Znovu kreslím stromy na protější břehu za zátokou a oblaka a modro na nebi a vodu a lodičky a pláž plnou

písku. Nepodaří se mi asi Mirkovi vysvětlit, že kreslení, které trvá hodinu, není totéž jako jeden stisk spouště foťáku.

Jízda zpět proti slunci. Nákup jídla na zítra v řetězci a nebe modré nad hlavou při obzoru oranžoví a slunce ještě červeně září zpoza města, za něj právě zapadlo. Večer vzpomínka na Vlášu Wagnera.

5. září 2013, čtvrtek

Z hotelu odjíždíme v devět a ve dvou skupinkách. Petrovo auto do parku, kde jsme my byli včera, a moje a Vlášovo sice stejným směrem, ale ještě o skoro hodinu delší cestou do parku Na konci světa. A Pannsylvania Worlds' End State Park je meandrem Loyalsock Creek, což je koryto podobné hornímu toku Váhu. Vody je málo, všude velké kamenné plotny a valouny nejrozmanitějších velikostí. Prý i pro Mirka a Jiříčka mezi šutry medvěd zapózoval, ale nikdo jiný z auta si černé zvířato nevšiml. Na druhý pokus nalezneme návštěvní centrum, rozebíráme si mapy parku a vyrážíme do hory. Chůze nejprv břehem nás přiměje ze zarostlého chodníku přeparkovat auta a přímo žlebem proti proudu přítocného potoka pod prosluněným listovým mladého porostu vzhůru vyraziti. Chůze lesem, v němž měřítko postrádá smyslu. Je jen nahoru ke světlu ze slunce a dolů k zemi a vodě. Všude jinde jen kmeny, větve a listy. Z lesa lze tak snadno abstrahovat čtyři základy starověkého světa. Oheň ze slunce světlo působící, vzduch, v němž vše se odehrává a vítr, jímž se připomíná v listech a větvích pohybujících se barvami, pak země, na níž vše setrvává a z níž vše kolem vyrostlo, a vposledku voda odnášející to vše do koryta kamenného, v němž se tok časem podepisuje. Řekové na to všechno možná také přišli v nějakém lese.

Vyhlídka nad údolím, z něhož jsme vystoupali. Zelené kopce, stromy pokryté až k obzoru. Stíny oblaků plazící se po korunách. Obraz krajiny se neustále proměňuje. Středem v ose toho pak svítící koryto kamenité řeky. Na temeni kopce kamenná zahrádka. Pískovec, hrubé zrnité křemenné slepence a velké pláty pískovcových břidlic. Trávy, přesličky a slunce v mladých listech. Tlející kmeny spadlých stromů, kapradiny, tlející listy mezi žlutými květinami podrostu. Sucho. Les nevoní lesem, jen čerstvo čistého vzduchu.

Chůze strmým kopcem zpět k řece. Na vystouplých březích širokého koryta kmeny stromů uchycené větrovým kořenů. Z mnoha hadovitých propletenců vyrůstá do horního patra vždy jeden silný kmen. Kořeny jako draci. Koryto kamenné plné tůněk a pěnící vody. Koupání jak na Matissových plátnech. Pokouším se nakreslit vodu. Vše ve spěchu. Roztěkanost a nesoustředění. Slunce v kamenech, voda je zelená těsně pod hladinou, pokud teče rychleji, bělá a pění vzduchem. Pomalým tokem na hnědé dno dohlédnout až k drobným rybkám. Stačilo by nepokoušet se nakreslit celý obraz, ale třeba jen zachytit jednu vlnu.

Chůze mezi draky po mechu a odjezd. Cesta zpět proti zapadajícímu slunci je rychlejší. Večeře v hospodě Rodano's, z níž mne především vyhodili, a opětovné setkání s Tolkienem. Petr v pozdním večeru ještě stihá přichystat zítřejší cestu a spánek.

6. září 2013, pátek

Ráno volím namísto snídaně chůzi nábřežím a slunné vilky mezi kostelíky v okolí hotelu. Obloha je stále úplně modrá. Už třetí týden. Počasí je jako o prázdninách. Teď ráno v protislunci a proti stínům se pokouším vyfotit Ameriku, která zde zůstane, a já zase odjedu. Mešita proti kostelu jen přes ulici, a pak v bloku ještě další dva kostely, každý pro jinou víru. Několik vilek patří, podle cedulí v předzahrádkách, židovské komunitě. Několik prázdných prosklených budov po vyklizení posledními nájemníky a všude americké vlajky. Hvězdy a pruhy ve větru a proti slunci. Náměstí ráno před otevřením většiny obchodů. V rondelu uprostřed na prázdných lavičkách jen dva posedávači a holubi a veverky. Silničáři opravují cestu. Vůně asfaltu a prach. Pak pro kufr do sedmého patra a v 9:00 snad z parkoviště odjezd pryč na New York. Dostáváme sice papírek se souřadnicemi míst, na kterých bychom se měli potkat nebo která bychom neměli minout, abychom dojeli, kam potřebujeme. Ale do naší GPS nelze zadat souřadnice, pouze adresu. A křižovatky nemají adresu. Jedeme tedy jako prostřední auto mezi Petrovým a Vláďovým, kterým GPS spolehlivě svítí na cestu. Převážná část cesty by měla proběhnout po dálnici č. 80. Stále na východ.

V 11:27 by měla z jihu vystartovat raketa se sondou k Měsíci a snad bychom ji mohli uvidět, pokud najdeme místo s čistým výhledem na jih, odkud odněkud od Washingtonu by měla vylétnout. Velké parkoviště u místního koloniálu a vyhlídková terasa proti slunci. Raketa není vidět. Podle Mirka je to ke startovní rampě asi 200 km, což se mi zdá trochu hodně na průhled skrze opar při obzoru. Raketa neletí a až doma teprve zjišťujeme proč: nepostřehli jsme důležitý rozdíl mezi AM a PM, což v důsledku naše očekávání startu zařadilo v čase o půl dne dřív. Raketa vylétla přesně půl hodiny před půlnocí, to jsme ale byli už na půli cesty nad Atlantikem.

Jedeme dál. Před NY auta houstnou a jede čím dál víc kamionů, které nás předjíždějí. Chromované trubky nárazníků a výfuků a pestře barevné laky kabin. Za nimi pak vždy dlouhá bedna nákladního kontejneru. Auta nás míjejí ne více jak o metr. Je čím dál hustěji a proud už teče neměnnou rychlostí. Jsme jím unášeni a pak vše zpomaluje a proud s auty přibývá před mýtnými bránami lanového mostu G. Washingtona. Mezitím se přeskupujeme: Petrovu navigátorovi chcipla GPS, jedu před něj a před nás jako vedoucí auto jediné s použitelnou mapou Vláďa s Michalem. Teď už pojedou jen podle jejich koncových světel. Pokud je ztratím, mohl bych zabloudit a nemuseli bychom stihnout odlet. Platíme 13 USD a ztrácíme vedoucí vůz někde v mumraji před námi. Auta jedou krokem, ale velmi těsně u sebe. Sem tam někdo nervózně přejíždí z pruhu do pruhu. V půli mostu dojíždíme Vláďu, pouštím ho před sebe a už ho nesmím ztratit. Ondra vedle mne fotí z otevřeného okénka most. Martin Žáček několikrát v průběhu výletu tesknil o chybějící policejní honičce, která dle něj v žádném americkém filmu nechybí. Právě začínám točit tuto chybějící sekvenci, škoda, že Martin sedí v jiném autě. Nechávám Vláďovi v hustém provozu a při rychlosti 45 MPH něco mezi pěti a deseti metry a při snaze kohokoliv zařadit se mezi nás zmenšuji odstup. Občas se to místním nelíbí, ale nemáme moc na vybranou. Jedině v prvním autě vědí, kam máme doputovat. Objíždíme nábřeží po západovýchodním traverzu. Celým Manhattanem jedeme na jih, Harlem river drive, FDR drive a pak padesátou třetí ulicí dovnitř, na chvíli zahlédnu MoMA a opět doprava na sever. Je to opravdová stíhací honička, několik křižovatek jsem možná projel

na právě spustivší se červenou, ale stále stíhám svého lodivoda. Uprostřed nějakých ocelových několikaúrovňových mostů a cest a kolejí prudká zatáčka vlevo, Vláďa brzdí za křižovatkou, zastavuji půl metru za jeho nárazníkem, ale jen moje posádka žehrá na nepříliš plynulou jízdu, jinak půjčená auta stále bez známky střetu s naší nezkušeností býti taxikářem v New Yorku.

Ostrá zatáčka doprava a vjíždíme snad na cyklostezku, či co to je. Z každé strany auta možná ani ne půl metru. Musím si neustále hlídat obě strany. Zleva ocelové sloupy, za nimiž několikaproudá cesta plná aut a nad ní ještě jedna mostovka pro vlak. Vpravo ale jen nízké zábradlí, za nímž výhled na celý Manhattan až k obzoru. Vše pro cestující, já se musím držet mezi svodidly. Nádherný den, bylo-li by možno se zde na chvíli zastavit a prohlédnout město. Sjíždíme z mostu, výhled je někde daleko v minulosti za námi a parkoviště, z něhož od nás odchází Honzík, a možná se i dočkáme Petra, pokud sem najde cestu. Honzík odchází nejprve na Jiříkovu radu na sever, ale vzápětí se vrací a míří k jihu, kde stanice metra skutečně leží. Po asi čtvrt hodině přijíždí Petr, zdržela ho dopravní nehoda u mostu, snad jsme nebyli jejími původci. Teď odtud z místa, které je jen přestupní stanicí, všichni za sebou. Provoz je mírný, ještě něco přes 16 milí na JFK. Jedeme poloprázdnými ulicemi, dálnice, výpadovka a konec s kruhovým objezdem s výstupem na vrácení aut. Jsme příjemně překvapeni. Vrácení probíhá jen čtečkou digičárového kódu na autě a na půjčovním lístku. Vyklízíme auta a vzduchovlak je prý zde hned za rohem a zadarmo. Nekecali. O patro výš nad parkovištěm je stanice

okružního letištního vláčku. Odjíždíme na Terminál 4 a pak už jen naučená prohlídka a vstup na palubu B767.

Stmívá se. Slunce před bránou do letadlového tunelu oranžoví naše tváře a vše je na chvíli jako reklama na sladkou čokoládu. Svět za okénkem letadla rychle tmavne, zelená a temní. Poslední okružní jízda po letišti. Dlouhé žluté, červené a zelené řady světel, přejíždíme dvakrát po dálničním mostě a pak najednou rychlý rozjezd a start. Jsme vznešeni do nadsvěta odkud vše pod námi vypadá jako rozlité zlato a stříbro v temnotách. S dekou přes hlavu se zakrývám do okna a hledíme na města pod sebou a na hvězdy.

Velký vůz a na východě Capela. Daleko za námi Arcturus a i Polárku je vidět. Čtu znovu Martina Heideggera. Anaximandrovův výrok je textem věnujícím se porozumění. Pokoušel jsem se Americe porozumět sedmnáct dní. Určitě to je vše jen dotekem povrchu, ale pokusil jsem se alespoň o ten dotek. Co všechno a jak je společenství ochotno považovat a prohlašovat za svoji historii a své dějiny? A jak se toto institucionalizování mění s časem? Co považujeme za své dějiny my dnes a co budou za totéž považovat naši nástupci? A budou těmito dějinami také ospravedlňovat vše, co se odváží uskutečnit?

Dopsáno ve Zlíně po překonání časového posunu 10. září 2013.